

Univerza v Ljubljani
Fakulteta *za elektrotehniko*

REGULACIJSKA TEHNIKA

nosilec: prof. David Nedeljković

davidn@fe.uni-lj.si

+386 1 47-68-478

govorilne ure: sreda ob 10:15

asistent: dr. Aleš Leban

drugi sodelavci LRTME

<http://lrtme.fe.uni-lj.si>

RT - organiziranost

◆ Obremenitev 4-0-2 (P-A-L)

◆ Urnik

- Predavanja (P):   sreda 8:00 - 10:00 (**8:30 - 10:00**) v P-7
- Predavanja (P):   petek 8:00 - 10:00 (**8:30 - 10:00**) v P-15a
- Laboratorijske vaje (L) **POZOR - 3 SKUPINE:**
  - ◆ sreda   10:00 - 12:00 v LRTME (cikel 1c) / (**A-Kok**)
  - ◆ sreda   12:00 - 14:00 v LRTME (cikel 2c) / (**Kol-Sm**)
  - ◆ torek   14:00 - 16:00 v LRTME (cikel 3c) / (**So-Ž**)
- Začetek lab. vaj v tednu, ki se začne 14.10.2013

začasno...

RT - organiziranost

◆ Laboratorijske vaje

- Predvidoma 11 obiskov po 2 šolski uri
- Sicer začetek načrtujemo v tednu, ki se začne 14.10.2013

◆ Navodila in gradivo za laboratorijske vaje

- Na predavanjih, dostopna tudi na spletu

◆ Poročila za laboratorijske vaje

- **ČISTOPIS!!!**
- Mapa A4 s prosojno prednjo stranjo in stranskim vpetjem
- **Obvezno** sprotno urejanje
- **Pregleda** asistent na naslednjem obisku in **potrdi** ustreznost, kar je **pogoj za uspešno opravljeno vajo**
- **Obvezno** na izpit!!! Možna so ustna vprašanja...

RT - organiziranost

◆ Izpit

- Pogoji za pristop: uspešno opravljene vaje
- Pisni in ustni
- Roki, objavljeni v Študijskem koledarju
- Vsakič ob 9:00 pred LES, če ni drugače najavljeno
- **Obvezna prijava** preko E-šudenta
- **Uradna** možnost odjave, **sicer ocena 1**
- Na izpitu kot pripomoček **prejmete** list z enačbami
- Priporočamo opravljanje izpita **s kolokviji**
  - ◆ 1. kolokvij konec novembra (petek, 29.11.2013)
  - ◆ 2. kolokvij zadnji teden predavanj (petek, 17.01.2014)

RT - organiziranost

◆ Literatura:

- Rafael Cajhen: Regulacije, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za elektrotehniko in računalništvo, 1990.
- David Nedeljković: Regulacije v močnostni elektrotehniki, visokošolski učbenik v pripravi.
- Gene F. Franklin, J. David Powell, Abbas Emami-Naeini: Feedback control of dynamic systems, Addison-Wesley, 1994.
- Vanja Ambrožič: Sodobne regulacije pogonov z izmeničnimi stroji, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za elektrotehniko, 1996.
- Dogan Ibrahim: Microcontroller based applied digital control: J. Wiley & Sons, 2006.
- Borut Zupančič, Rihard Karba, Drago Matko: Simulacija dinamičnih sistemov, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za elektrotehniko in računalništvo, 1995.

RT – Osnovni pojmi

◆ Osnovna struktura regulacije

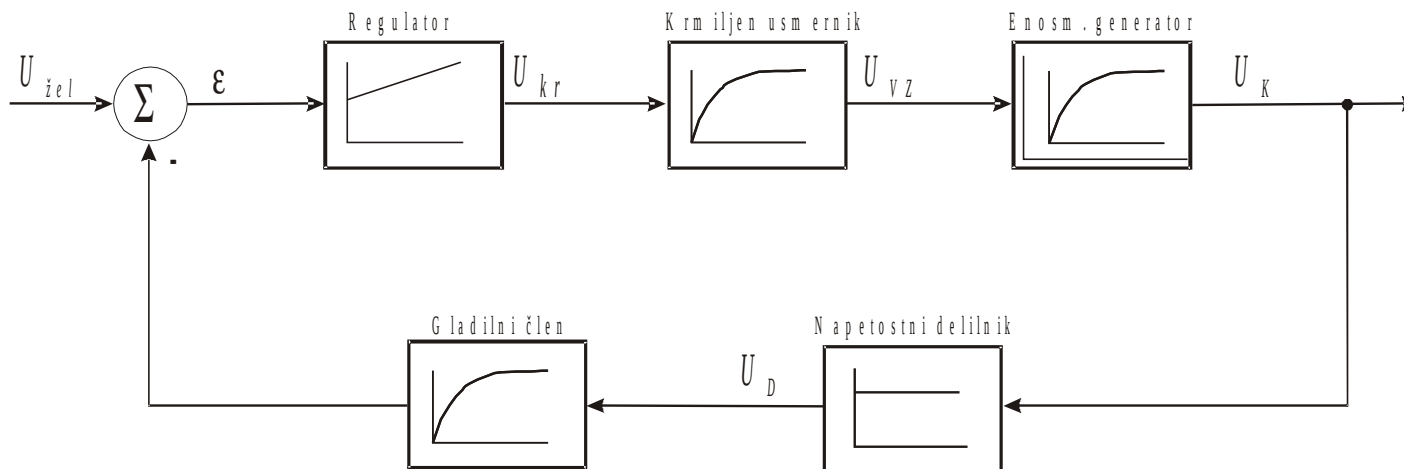
◆ Osnovna struktura krmiljenja

RT – Osnovni pojmi

◆ Krmiljenje in regulacija

- Zgled: enosmerni generator...

RT – Osnovni pojmi

◆ Zahteve pri regulacijah:

- Statični pogrešek
- Dinamični pogrešek
- Regulacijski čas
- Vpliv želene vrednosti
- Vpliv motenj...

$U_{\text{žel}}$

U_K

C1: 5 V/raz;

C2: 1 V/raz;

$K_{\text{IM,z}}$: 500 ms/raz

a)

I_K

$U_{\text{žel}}$

U_K

U_K

C1: 5 V/raz;

C2: 1 A/raz;

$K_{\text{IM,z}}$: 1 s/raz

C1: 5 V/raz;

C2: 1 V/raz;

$K_{\text{IM,z}}$: 1 s/raz

b)

RT – Pregled vsebine

◆ Osnovni pojmi

◆ Dinamika linearnih sistemov

- Diferencialna enačba, prenosna funkcija, prehodna funkcija, frekvenčna karakteristika, (prostor stanj)
- Osnovni členi, blokovna shema

◆ Simulacije

◆ Zaprtozančni sistemi

- Izračun prenosnih funkcij
- Statični pogrešek
- Stabilnost, stabilnostni kriteriji
- Korekcija v regulacijskih krogih

◆ Sklopi v regulacijskih napravah

- Referenca, primerjalni člen, regulator, reguliranec, merilnik...

◆ Sinteza linearnih regulacijskih sistemov

- Ožja sinteza (optimaliziranje regulatorjev)

◆ Nelinearne regulacije

RT – Vrste regulacij

- ◆ **Električne, pnevmatske, mehanske**
- ◆ **Analogne, digitalne**
- ◆ **Linearne, nelinearne**
- ◆ **Zvezne, nezvezne**
- ◆ **Vodene regulacije, regulacije s konstantno želeno vrednostjo**
- ◆ **Procesne regulacije**
- ◆ **Večzančne regulacije**
  - Kaskadne regulacije
  - Regulacije s prepletenimi povratnimi zankami
  - Večkratne regulacije (npr. dvojne: omrežje - f, P)
  - Korekcija v regulacijskih krogih
- ◆ **Adaptivne regulacije**
  - Opomba: raketna, letalska tehnika...

RT – Osnovni členi

$$F(s) = K \frac{\prod_{l=1}^D (1 + sT_l) \prod_{m=1}^E (1 + 2z_m T_m s + T_m^2 s^2)}{s^{\pm A} \prod_{n=1}^B (1 + sT_n) \prod_{r=1}^C (1 + 2z_r T_r s + T_r^2 s^2)}$$

Ime člena	Blok	Prenosna funkcija	Zapis v časovnem prostoru (diferencialna enačba)	Opomba	Zgled
Proporcionalni člen				K ... ojačenje	uporovni delilnik; idealni ojačevalnik
Integralni člen				T_i ... integracijska časovna konstanta	zasuk je integral vrtilne hitrosti (motor)
Člen 1. reda				K ... ojačenje T ... časovna konstanta	polnjenje kondenzatorja
Člen 2. reda				K ... ojačenje T ... časovna konstanta z ... faktor dušenja	RLC nihajni krog
Člen z mrtvim časom				K ... ojačenje T_m ... mrtvi čas	tekoči trak
Realni diferencialni člen				T_d ... časovna konstanta T_d' ... parazitna časovna konstanta	praznjenje kondenzatorja
Idealni diferencialni člen				T_d ... časovna konstanta ($T_d' = 0$)	prehodna funkcija: Diracov impulz